

Albert de Booi
in gesprek met ...

Jean-François Rischard

U heeft lang nagedacht over de toekomst van onze planeet. Wat staat ons te wachten?

Onze planeet staat aan de vooravond van de gevaarlijkste periode uit haar geschiedenis. We weten dat allemaal en er is zelfs nog tijd om het tij te keren. Desondanks doen we niet genoeg en blijven grondige en snelle maatregelen achterwege. Aan de oplossing van de twintig meest urgente problemen, die de planeet kunnen maken of breken, wordt zelfs helemaal niets gedaan. Voor eenderde deel gaat het om milieukwesties, zoals de opwarming van de aarde en het verlies aan biodiversiteit. Onze ecologische voetafdrukken bedekken een steeds groter deel van de planeet en de gevolgen daarvan hebben we zeker tegen 2050 niet meer onder controle. Zaken als armoede, besmettelijke ziekten, drugssmokkel, terrorisme en migratie vormen in deze complexe wereld tweederde deel van de problemen. Samen hebben ze de karakteristieken van een tijdbom, die eens zal ontploffen.

(De volledige lijst van de twintig dringendste problemen vindt u verderop dit artikel).

Waarom lossen we deze wereldproblemen niet op?

Dat is een goede vraag. De problemen zijn duidelijk heel groot, maar ze kunnen stuk voor stuk worden opgelost, zoals te lezen is in mijn boek 'Vijf voor twaalf' (Lemniscaat, 2003). De kosten daarvan worden geschat op jaarlijks ongeveer 2 tot 3 procent van het Bruto Nationaal Product (BNP) van alle landen samen. En toch zijn we niet bezig met oplossen. Op het eerste gezicht komt dit omdat het huidige internationale systeem - dat hier en daar wel zijn nut heeft bewezen - als zodanig niet geschikt is voor het aanpakken van de nieuwe generatie wereldproblemen.

FOTO JEAN-FRANÇOIS RISCHARD

Jean-François Rischard FINANCIËEL TOPMAN

EN AUTEUR

Het conflict tussen het eigenbelang en het kortetermijndenken van de politici in de ongeveer tweehonderd onafhankelijke landen en de benodigde, grensoverschrijdende langetermijnaanpak van de brandende planetaire problemen, is naar mijn mening het werkelijke antwoord op de vraag waarom we de wereldproblemen niet oplossen. Dit zou best eens het gespreksthema van de komende jaren kunnen worden.

Hoe beëindigen we dit conflict?

Ik denk dat we maar enkele jaren de tijd hebben om van dit dodelijke conflict, dat het zoeken naar oplossingen verlamt, af te komen. Er zijn drie mogelijkheden, maar slechts één ervan heeft kans van slagen.

Halfslachtig wordt nu geprobeerd het huidige internationale systeem te hervormen. Denk aan pogingen om de samenstelling van de VN Veiligheidsraad te veranderen en de stemverhouding binnen het Internationale Monetair Fonds (IMF) te splitsen in Noord en Zuid. Dat zijn zwakke maatregelen. Deze hervormingen vragen tijd en zijn in feite zo onbetekenend dat ze niet kunnen bijdragen aan de oplossing van de enorme en urgente problemen waarmee de wereld kampt. Het echte probleem is het gedrag van de landen.

Relevanter is de tweede weg. Die voorziet in het opzetten van een wereldregering, die de onafhankelijke staten onder druk kan zetten meer rekening te houden met de planeet. Dit is echter duidelijk een fantasie. Deze oplossing kan onmogelijk binnen enkele tientallen jaren worden gerealiseerd en wordt bovendien door de meesten van ons onmiddellijk als onwenselijk afgedaan.

Gelukkig is er een derde weg, die van een nieuwe leermethode of methodologie, zoals ik het noem. Hiermee worden alle problemen apart en snel aangepakt met behulp van zogenaamde **Global Issues Networks** (Wereldwijde Probleemnetwerken), oftewel GIN's. Dit is dé methode om op te tijd te kunnen ingrijpen.

Wat is de redenering achter deze methode?

De weg van de methodologie begint met de erkenning dat ons een gevaarlijke periode wacht, waarin het nodig is de planeet snel en beslist door de moeilijkheden heen te navigeren. Maatregelen mogen

slechts binnen kleine marges worden aangepast. 's Werelds beste experts worden, namens iedereen, opgeroepen na te denken over de problemen en oplossingen aan te dragen. Waarom? Omdat het alleen maar blijven wachten op serieuze oplossingen voor de enorme bedreigingen die ons te wachten staan een hopeloze zaak is. Debatten en compromissen tussen de tweehonderd landen leveren niets op, omdat wordt uitgegaan van voordelen voor het eigen gebied en de effecten op de uitslag van de volgende nationale verkiezingen. Daarom is het een goed idee om, met de hulp van bestaande internationale organisaties, twintig permanente en onafhankelijke Global Issues Networks, een voor elk dringend wereldprobleem, op te richten.

Hoe worden deze GIN's samengesteld en wat kunnen ze doen?

In elke GIN nemen 's werelds beste experts zitting, gerecruteerd uit overheden, het bedrijfsleven en de burgermaatschappij. De GIN's maken gebruik van nieuwe technieken en gaan door drie fases van oplopend lidmaatschap. Ze moeten verschillende taken volbrengen. Ten eerste moeten de experts een gedetailleerd oplossingspatroon uitwerken, waarmee de betreffende problemen effectief kunnen worden verholpen. Ze gaan er daarbij vanuit dat de aarde onder één leiding staat en niet is

opgedeeld in zo'n tweehonderd onafhankelijke staten. Ten tweede wordt hen gevraagd precieze normen en waarden op te stellen, waarmee landen en andere belangrijke spelers moeten worden overgehaald mee te werken aan het vinden en implementeren van oplossingen. Ten slotte moeten alle gevonden oplossingen jaar na jaar worden beoordeeld volgens deze normen en waarden.

Wat zullen deze normen en waarden teweegbrengen?

Tijdens de laatste fase publiceren GIN's landenlijsten waarop achterblijvers publiekelijk aan de schandpaal worden genageld en verbeteraars worden geprezen. Landen worden beoordeeld op basis van de goede en slechte waarden, die ze hebben gekregen op onderdelen van hun beleid en zijn aangetekend op hun planetaire instrumentenpaneel. Naties die zich, vanuit een planetair standpunt gezien, gedragen als schurkenstaten kunnen op een zwarte lijst worden gezet. Het idee is dat politici gaan meewerken om hun reputatie hoog te houden,

"Ik denk dat we
maar enkele jaren
de tijd hebben
om van dit
dodelijke conflict
af te komen."

“Maar weinig mensen twijfelen aan de prognose dat de komende tientallen jaren gevaarlijk worden voor onze planeet.”

kiezers zich in hoge mate bewust worden van de problemen en de informatiestroom zal toenemen. Via de landenlijsten en de instrumentenlijsten van de GIN's kunnen mensen uit de hele wereld zien hoe groot en belangrijk de voornaamste planetaire problemen zijn, welke regeringen en partijen constructief bijdragen aan een oplossing daarvan en welke niet. Bij de volgende verkiezingen kunnen kiezers dan hun nationale kandidaten onder druk zetten om zich vooral op de lange termijn meer in te zetten voor het welzijn van de hele aarde. Ze kunnen ook grensoverschrijdende politieke bewegingen opzetten, die zich bezighouden met de urgentste wereldwijde kwesties. De landenlijsten kunnen verder regeringen, consumentenbewegingen en investeerders ertoe aanzetten sancties op te leggen aan landen die erg laag staan genoteerd en dus weinig voor de planeet doen. Gedacht kan worden aan boycotacties.

Moeten we het hele internationale systeem weer vanaf de grond opbouwen?

Nee. Het is niet de bedoeling om met de nieuwe GIN-methodologie het hele internationale systeem te veranderen of nieuwe instellingen te creëren. Het idee is te werken met flexibele, al bestaande groepen van experts en gebruik te maken van hun analyses, oplossingen, normen en waarden. En wel op zo'n manier dat een omgeving wordt geschapen, waarin landen en politici meer dan nu onder druk worden gezet om urgente planetaire problemen snel en diepgaand aan te pakken. Verder moet er een nieuwe generatie van beter geïnformeerde kiezers komen, die zich in de eerste plaats wereldburgers voelen en dan pas burgers van hun land en hun stad. En niet andersom.

Kun je spreken van een geheel nieuwe manier van denken?

Ja. Gek genoeg is er tot nu toe heel weinig aandacht geweest voor de noodzaak een doorbraak te creëren met een methodologie, die de wereldproblemen kan oplossen voor het te laat is. Mijn boek 'Vijf voor twaalf', waarin alle bovenstaande ideeën staan en waarvan wereldwijd meer dan 50.000 exemplaren zijn verkocht, is nog steeds het enige werk dat verdergaat dan het geven van allerlei positieve en negatieve prognoses. Er worden daadwerkelijk nieuwe methodologieën voorgesteld, waaronder de GIN's en een paar andere, zoals het idee van de meervoudige G20's.

Hoe is er op uw ideeën gereageerd?

Sinds 2002 heb ik honderden toespraken over de methodologie gehouden, voor een zeer gevarieerd publiek. Van staatshoofden en CEO's tot internationale niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en jongerenorganisaties. Ik weet nu dat maar weinig mensen twijfelen aan de prognose dat de komende tientallen jaren gevaarlijk worden voor onze planeet. Ook zijn er niet veel mensen die geloven dat we met ons huidige internationale systeem in staat zijn de dringende wereldproblemen, waar we nu voorstaan, op te lossen. Ten slotte zijn er eveneens weinig mensen die er van overtuigd zijn dat de wereld er klaar voor is om op tijd een methodologische doorbraak te kunnen bewerkstelligen. De meeste toehoorders zijn het er na afloop van een toespraak mee eens: met behulp van methodologieën zoals GIN's kunnen landen, politici en zelfs het bestaande internationale systeem beter onder druk worden gezet om rekening te houden met alle dringende problemen. En wees eens eerlijk, wat is het alternatief?

Jean-François Rischard was de eerste Europese vice-president voor de Wereldbank. Als "Chief Spokesperson" in Europa, vertegenwoordigde hij de Wereldbank op het hoogste niveau met betrekking tot relaties en samenwerkingsverbanden met de kiesdistricten in de Europese landen. Rischard's onconventionele maar overtuigende verhaal met betrekking tot de oplossing van problemen die ons allen te wachten staat, krijgt de aandacht van een breed publiek. Rischard geeft zijn lezingen in het Engels, Frans, Duits of Portugees. Voor nadere informatie: jeanfrancoisrischard@speakersacademy.nl Bestel zijn boek 'Vijf voor twaalf' op speakersacademy.nl

“Met het oog op vroegere ommekeren is 't niet erg gewaagd te voorspellen dat de toekomst, tot werkelijkheid geworden, er anders uit zal zien dan zich nu uit de verte voordoet” (Marcellus Emants)

De twintig urgentste wereldproblemen*

De planeet delen: onderwerpen die wereldburgers aangaan

- Wereldwijde opwarming van de planeet
- Verlies aan biodiversiteit
- Ontbossing en vorming van woestijnen
- Watergebrek
- Leegvissen van de zeeën
- Maritieme veiligheid en vervuiling

Ons menszijn delen : grote en dringende economische en sociale problemen die vragen om wereldwijde inzet

- Voortvarende aanpak van de armoede
- Handhaven van de vrede, het voorkomen van conflicten, het bestrijden van terrorisme
- Onderwijs voor iedereen
- Wereldwijde overdraagbare ziekten (bijv. AIDS, malaria, tuberculose, SARS, vogelgriep)
- Basisverbondheid met de armste landen
- Het voorkomen en verzachten van natuurrampen

Onze regels delen: onderwerpen die wereldwijd moeten worden geregeld

- Regels voor biotechnologie
- Strijd tegen de illegale drugshandel
- Regels voor handel, investeringen en concurrentie
- Regels voor E-commerce
- Rechten voor intellectueel eigendom
- Taxatie in het informatietijdperk
- Het wereldwijde financiële gebouw
- Arbeidsrechten en migratie

*Deze lijst, waarin niet aan veiligheid gerelateerde problemen zijn opgenomen (nucleaire proliferatie, chemische en biologische wapens, etc.), is afkomstig uit het boek 'Vijf voor twaalf' (originele titel: 'High Noon: 20 Global Problems, 20 Years to Solve Them').

